

‘Een houtzaagmolen die gezien mag worden’

Een bericht over de houtzaagmolen “De Zwaluw” aan de Linschoterweg te Woerden

in de Wekelijksche Courant: De Nijverheid, nummer 48, 29 november 1893, pagina 396.

Houtzaagmolen “De Zwaluw” aan de Linschoterweg te Woerden. Ansichtkaart Serie 73 nr 5. De achtkante stellingmolen is schuin van voren gefotografeerd. De foto is een reproductie. Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort / Documentnummer 139.605. <https://beeldbank.cultureelerfgoed.nl>

Rubriek: Technische artikelen.

Een houtzaagmolen die gezien mag worden.

Heeren Directeuren onzer Maatschappij ontvingen kortgeleden een schrijven van den volgende inhoud:

“Ik zag onlangs Uw prijsvraag over arbeidsvermogen van windmolens, te verkrijgen langs electricische weg, enz.

Ik heb geen kennis van electriciteit en heb ook geen tijd om mij er in te verdiepen of te bekwamen, maar wel ben ik liefhebber van bouwkunst en nijverheid, en vooral door de toepassing van windkracht.

Mijn doel met dit schrijven is alleen om, als de heeren eens willen zien wat men door goede toepassing met een beetje wind kan doen, hen mede te deelen, dat zij vrije toegang hebben tot de zagerij en ik hen bovendien, alle inlichtingen, zoover als in mijn vermogen is, wil geven. U zult zeggen, dat in Haarlem of te Amsterdam windzaagmolens in overvloed staan, maar dit zijn meestal reusachtige gevaarten, die ongeveer de helft hunner kracht noodig hebben om zichzelf in beweging te brengen; dit is bij mij zoo niet, en moet ook zoo niet zijn, vooral niet voor het doel der maatschappij.

Wellicht kunt U zich herinneren de stoomzagerij van de Heeren Caal en Cremer te Haarlem. Welnu, het inwendige van die zagerij heb ik een 1½ jaar geleden gekocht, doch zonder de stoommachine van 12 paardenkracht, of meer; want mijn plan was om het werk met een windmolentje te doen, dewijl de wind voor een ieder kosteloos is.

Het molentje heeft slechts 14 meter vlucht (lengte der roedjes); andere molens hebben 24 à 26 meter of meer vlucht. Als andere molens niets kunnen doen, dan maal ik nog een aardig gangetje. Loopen andere molens fiks met 4 volle zeilen, dan heb ik niet meer noodig dan 2 of 4 halve, al naar de dikte der boomen, die gezaagd worden, met 2 ramen en 1 lintzaag-machine. Hetgeen waarvoor derhalve de Heeren Caal en Cremer een motor van 12 paardenkracht gebruikten, doe ik met een beetje wind.

Het is echter niet voor luxe of liefhebberij, dat ik dien molen heb gebouwd, maar als een onderdeel van mijne broodwinning en die mijner zoons.”

Schrijver van dien brief is de Heer G. de Goederen, Houtdelaar [sic], vlak tegenover het station te Woerden.

Directeuren achtten de zaak van voldoende belang om den Redacteur een bezoek aan den Heer de Goederen te doen brengen, aan welke opdracht door hem gaarne voldaan is.

Dit bezoek aan de Houtzaagmolen “De Zwaluw” had niet plaats vóór de Heer de G. ons kon telegrafeeren «heden wind, kom nu»; zoodoende werd van Maandag tot Vrijdag gewacht. Een sprekend bewijs voor het onvermijdelijk bezwaar, aan het gebruik van windkracht verbonden, hetwelk onze prijsvraag wil trachten te overwinnen.

Op dien bewusten Vrijdag woei een niet zeer krachtige wind, zoodat bij aankomst te Woerden al dadelijk door eigen aanschouwing kon waargenomen worden, hoe alle omliggende groote molens met volle zeilen tamelijk langzaam draaiden, terwijl “de Zwaluw” met ongeveer ½ harer zeilen op, in volle werking was.

De molen zelf bleek een oude bekende te zijn, n.l. een cacaomolentje, dat te Amsterdam aan den Haarlemmerweg gestaan heeft. De vier wieken zijn ieder 14 meter lang en 1.25meter breed, de bovenas is van ijzer en heeft ongeveer 15 c.m. diameter aan den hals.

De kamraderen (van hout) grijpen zeer nauwkeurig in elkander, de afmetingen schenen ons zeer goed gekozen, en van trilling of schudding was nagenoeg niets te bespeuren.

Het eigenlijke zaagwerk is van ijzer (uit eene vroegere stoomzagerij), de krukas met 3 bochten, draagt aan twee daarvan de zaagramen, terwijl aan de derde een zware ijzeren stang bevestigd is, die evenwicht maakt met het gewicht der beide zagen. Dit tegenwicht werkt als een vliegwiël, tot reguleering van den gang, terwijl de drie bochten alle bezwaren voor het overwinnen der doode punten te boven komen.

Voor het binnenhalen van boomen, brengt deze stang een krabbelrad in beweging, verbonden aan een rol, waarop het touw wordt opgewonden.

Tijdens ons bezoek werden twee boomen gezaagd, de een van 60 c.m. diameter (met 7 zaagbladen), de ander van 45 c.m. (met 5 zagen); stammen tot 75 c.m. kunnen hier echter verzaagd worden.

De lintzaag, door een drijfriem gedreven, werkte uitstekend.

De geheele inrichting is een bezoek over waardig en de Heer de Goederen ontvangt belangstellenden met de grootste voorkomendheid.

Indien een onzer lezers zich door het bovenstaande tot het brengen van zulk een bezoek opgewekt gevoelt, hetgeen ons zoude verheugen, geven wij hem in overweging vooral ook zijne aandacht te wijden aan de ingenieuze wijze, waarop de Heer d. G. zijn drijfwerk, riemomleggers en riemafzetters uit hout geconstrueerd heeft.

Wij maken van deze gelegenheid gaarne gebruik, om den Heer d. G. onzen welgemeenden dank te betuigen voor zijne welwillendheid en hem al het succes toe te wenschen, dat een denkend practicus verdient te hebben.

Bron: molendatabase

Een knipsel uit het Algemeen Handelsblad van 28 november 1928.

Bronnen:

Verdwenen molens serie 73, L. van Lambalgen.

<https://www.molendatabase.org/molendb.php?step=details&nummer=1070>

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort / Documentnummer 139.605.

systeemkaart: 14591

Ten Bruggencate nr.: 00043

Adlib priref F&D: 20140685